

ՆԱՐԻՆԵ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ
ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԴԵՄՈԴՐԱՏԻԳՈՅԱԿԱՆԻ ԹՎԻ ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ
ԼԵԶՎԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸԹԱՑՈՒՄ

DOI: 10.24234/journalforarmenianstudies.v3i66.133

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ուսումնասիրության ընթացքում բացահայտվել և ներկայացվել են օտարազգի ուսանողների հայերենի (որպես օտար լեզու) ուսուցման գործընթացում հանդիպող խնդիրները և մատնանշվել դրանց լուծման ուղիները:

Աշխատանքի նպատակն է բացահայտել հնդեվրոպական երկու լեզուների (հայերեն-անգլերեն) քերականական համակարգերի նմանությունները և տարբերությունները, ինչպես նաև ցույց տալ լեզուների համեմատական վերլուծության կիրառման արդյունավետությունը հայերենի՝ որպես օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում:

Երկու հնդեվրոպական լեզուների (հայերեն-անգլերեն) քերականական համակարգերի՝ մասնավորապես գոյականի թվի համեմատական վերլուծությունը և դասավանդման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը հնարավորություն են տալիս բարձր արդյունքներ գրանցել օտարազգիների հայոց լեզվի ուսուցման գործընթացում:

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. *հնդեվրոպական լեզվաընտանիք, համեմատական վերլուծություն, գոյական անուն, եզակի և հոգնակի թիվ, քերականական սխալներ, մեթոդներ:*

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի բուհերի միջազգայնացմանը զուգահեռ տարեցտարի աճում է օտարազգի ուսանողների թիվը: Բնականաբար օտարազգիները Հայաստանում

նախ պետք է սովորեն հայերեն, որպեսզի կարողանան հաղորդակցվել և մասնակից լինել հասարակական կյանքին:

Հայերենը որպես օտար լեզու դասավանդողները տարեցտարի կատարելագործում են ուսուցման մեթոդները և հնարները, ստեղծում անրաժեշտ նյութեր, ձեռնարկներ, որոնք հնարավորություն են տալիս բարձրացնելու ուսուցման որակը և մոտեցնելու միջազգային ընդունված չափանիշներին:

Մտածողությունը և լեզուն անխզելիորեն կապված են. չկա լեզու առանց մտածողության և մտածողություն՝ առանց լեզվի: Շատ մեծ է լեզվի դերը մարդու մտածողության և մտավոր կարողությունների զարգացման մեջ: Ուրեմն եթե հարստացնում ենք ուսանողների բառապաշարը և քերականական գիտելիքները, ապա մտածելու լայն հնարավորություններ ենք ստեղծում նրա համար (**Գյուլբուդաղյան Ս., 1987**):

ՄԵԹՈՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այս հոդվածում հետազոտությունը և ուսումնասիրությունը կատարելիս կիրառել ենք լեզուների համեմատական վերլուծության մեթոդը:

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Հայոց լեզուն և անգլերենը, պատկանում են հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին և ունեն ինչպես բազմաթիվ նմանություններ, այնպես էլ տարբերություններ (բառապաշարի, քերականության), որոնց ճիշտ օգտագործումը հնարավորություն է տալիս զգալի արդյունքներ գրանցել լեզուների ուսուցման գործընթացներում:

Վերը նշվածը հիմնավորենք փաստերով: 19-րդ դարի կեսերից լեզվաբանության մեջ իշխող է դառնում լեզուների ուսումնասիրության պատմահամեմատական եղանակը, որի հիմքում ընկած էր լեզուների ցեղակցության կամ ծագումնաբանական ընհանրությունների սկզբունքը: Ըստ որում, լեզուների ցեղակցությունը որոշվում էր նրանց միջև եղած ծագումնաբանական ընդհանրությունների միջոցով: Այսպես. համեմատելով մի շարք լեզուներ (հունարեն, լատիներեն, ռուսերեն, գերմաներեն հայերեն և այլն)՝

լեզվաբանները ցույց տվեցին, որ այդ լեզուներում կան ընդհանուր ծագում ունեցող բազմաթիվ արմատներ և քերականական ձևեր, ինչպես՝ հայերեն՝ մայր, ռուսերեն՝ мать, գերմաներեն՝ Mutter, հունարեն՝ meter, պարսկերեն՝ مادر և այլն, կամ հայերեն՝ տասը, ռուսերեն՝ десять, լատիներեն՝ decem, հունարեն՝ deca և այլն, ինչպես նաև քերականական որոշ ձևեր՝ բերեմ, բերես, բերի, берём, берёшь, берёт, կամ հայերեն՝ ես-իմ, գերմ. Ich-mein, ռուսերեն я-меня և այլն: Լեզվական այս փաստերն էլ ցույց տվեցին, որ այդ ընդհանրությունները ծագում են մեկ ընդհանուր աղբյուրից, որից հետագայում առաջացել են բազմաթիվ այլ լեզուներ: Այսինքն՝ ցեղակից կարող են համարվել այն լեզուները, որոնք ունեն հիմնական բառային կազմի և քերականության որակ կազմող ծագումնաբանական ընդհանրություններ: Ցեղակցական կապերի և ծագումնաբանական ընդհանրությունների հիման վրա առանձնանում և դասակարգվում են լեզվական տարբեր միավորներ կամ, ինչպես ընդունված է լեզվաբանության մեջ անվանել, լեզվաընտանիքներ: Ուրեմն ցեղակից են համարվում մեկ ընդհանուր հիմքի վրա զարգացած լեզուները, իսկ այդ լեզուների ամբողջությունը կոչվում է լեզվական ընտանիք: Նշված սկզբունքներով աշխարհի լեզուները բաժանվում են մեկ տասնյակից ավելի լեզվաընտանիքների: Դրանցից են՝ հնդեվրոպական, իբերո-կովկասյան, ուգրո-ֆիննական, աֆրիկյան, ամերիկյան, թուրքական, մոնղոլական և այլն (**Եզեկյան Լ., 2005**):

Լեզուների ծագումնաբանական դասակարգումը կատարվել է ամենից առաջ հնդեվրոպական լեզուների նյութական ընդհանրությունների հիման վրա, որոնք հաստատվել են պատմահամեմատական մեթոդի տվյալներով: Լեզուների ծագումնաբանական դասակարգման հարցում կարևոր ծառայություններ ունեն Ֆ. Բոպը, Ա. Շլեյխերն ու Ֆ. Դիցը, որոնք հնդեվրոպաբանության հիմքը դրեցին: Հնդեվրոպական լեզուների դասակարգման օրինակով առանձնացվեցին և դասակարգվեցին մյուս լեզուները (**Խաչատրյան Լ., 2008**):

Ամենաուսումնասիրված և ամենաբազմալեզու լեզվաընտանիքը հնդեվրոպականն է, որն ունի 12 ճյուղ՝ հայերեն, հնդ-իրանական, թուրքական,

խեթական, սլավոնական, բալթիական, կելտական, ռոմանական, գերմանական, հունարեն, ավբաներեն և այլն:

Հնդեվրոպական լեզուներով խոսող ժողովուրդը այսօր երկրի մոլորակի վրա ամբողջ բնակչության կեսից ավելին է կազմում: Հնդեվրոպական մայր լեզվի տրոհումը սկսվում է մ.թ.ա. 4-րդ հազարամյակի վերջերից սկսած (**Ղազարյան Բ., 2002**):

Գերմանական լեզուները բաժանվում են երեք ենթաճյուղի՝ արևելյան, արևմտյան և հյուսիսային կամ սկանդինավյան: Արևմտյան գերմանական լեզուներից է անգլերենը (Մեծ Բրիտանիայում, նրա գաղութներում և ԱՄՆ-ում)՝ ավանդված 8-րդ դարից (**Աղայան Է., 1987**):

Հայերենը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում առանձին ճյուղ է: Այս փաստը հաստատել է նախ՝ գերմանացի հայագետ Հայնրիխ Հյուբշմանը «Հայերենի դիրքը հնդեվրոպական լեզուների շարքում» աշխատությամբ (1875թ.), ապա՝ ակադեմիկոս Հրաչյա Աճառյանը:

Իր բազմադարյան գոյության ընթացքում հայոց լեզուն անցել է որակական զարգացման տարբեր փուլեր 5-րդ դարից մինչև մեր օրերը: Մինչև 5-րդ դարը տարբերակվում է հայերենի նախագրային շրջանը: Հայ պատմագրության փաստերը մատնանշում են, որ նախագրային հայերենը՝ իբրև հայ ժողովրդի ընդհանուր լեզու, իր հիմնական առանձնահատկություններով կայունացել է 5-րդ դարից դեռևս շատ ու շատ առաջ (**Եզեկյան Լ., 2005**):

Այսպիսով, հիմք ընդունելով լեզուների ուսումնասիրության պատմահամեմատական եղանակը՝ որոշեցինք հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի լեզուների (անգլերեն-հայերեն) համեմատությունը կիրառել նոր օտար լեզու սովորեցնելիս:

Երկու լեզուները (անգլերեն-հայերեն) համեմատության մեջ դնելը, նմանությունները և տարբերությունները վեր հանելը օգնում են հայերենի (որպես օտար լեզվի) քերականության և բառապաշարի յուրացմանը:

Անգլերենը, լինելով միջազգային լեզու, տարածված է աշխարհում: Օտարազգի ուսանողների մեծ մասը գիտի անգլերեն: Նրանք ունեն լեզվական կայուն գիտելիքներ (առնվազն միջին մակարդակ), ինչը հեշտացնում է նոր օտար լեզվի ուսուցումը: Այսպես օրինակ. եթե օտարազգի ուսանողը գիտի՝ ինչ է գոյականը, ինչ հարցերի է պատասխանում կամ ինչպես է կազմվում հոգնակի թիվը անգլերենում, ապա նա հեշտությամբ նույնը կսովորի հայերեն՝ համեմատելով երկու լեզուները միմյանց հետ, վեր հանելով նմանությունները և տարբերությունները:

Երկու լեզուները համեմատության մեջ դնելը, նմանությունները և տարբերությունները վեր հանելը օգնում են հայոց լեզվի քերականության և բառապաշարի յուրացմանը:

Եվ՛ հայոց, և՛ օտար լեզուների (անգլերեն) քերականական համակարգերում իր ուրույն տեղն ունի գոյականը- the **noun**: Երկու լեզուներում էլ այն սահմանվում է նույն ձևով և պատասխանում նույն հարցերին: Այսպես՝ իմաստային տեսակետից գոյական անվան խոսքիմասային կարգի մեջ մտնող բառերը բնորոշվում են նրանով, որ արտահայտում են առարկայական հասկացություն (**Ասատրյան Մ., 2002**): Պատասխանում է (ո՞վ, ովքե՞ր (who), ի՞նչ, ինչե՞ր (what) հարցերին)՝ գիրք-book, քաղաք-city, սեր-love, ուսանող-student: Որպես առարկայական հասկացություն արտահայտող բառերի կարգ՝ գոյական անունը ձևաբանորեն բնորոշվում է թվի, հոլովի, որոշյալի և անորոշի, անձի և իրի քերականական կարգերով (**Ասատրյան Մ., 2002**):

Սույն հոդվածում քննարկել ենք հոգականի թվի քերականական կարգը: Գրեթե բոլոր լեզուների համար ընդհանուր է քերականական թվի կարգը, որը, սակայն, բազմատեսակ արտահայտություններ ունի տարբեր լեզուներում:

Որոշ լեզուներում քերականական թիվը արտահայտվում է քանակ ցույց տվող բառերով՝ առանց գոյական անվան փոփոխության (դասական տիբեթերենում), որոշ լեզուներում արտահայտվում է ներքին թեքմամբ (արաբերենում), ուրիշ լեզուներում՝ օժանդակ բառերով (չինարենում), բառի կամ

նրա մի մասի կրկնությամբ (ճապոներենում) և կամ քանակային հարաբերություն ցույց տվող վերջավորություններով (հայերենում, անգլերենում): Բոլոր այդ եղանակներն էլ ծառայում են մի նպատակի՝ արտահայտել առարկաների քանակային հատկանիշը: Սակայն հենց այդ հատկանիշն էլ տարբեր լեզուներում տարբեր է **(Աղայան Է., 2008)**:

Գոյականի ուղիղ ձևը նշանակում է մեկ առարկա (մարդ, տուն, կին): Ձևափոխվելով, հատուկ վերջավորություն ստանալով՝ գոյականը նշանակում է տվյալ տեսակի մեկից ավելի առարկաներ (մարդիկ, տներ, կանայք): Գոյականի՝ առարկայի քանակի մեկ կամ ավելի լինելը նշանակելու հատկությունը կոչվում է գոյականի թիվ **(Ավետիսյան Յ., Չաքարյան Հ., 2008)**:

Գոյական անունը և՛ հայերենում, և՛ անգլերենում ունի երկու թիվ՝ եզակի (singular) և հոգնակի (plural): Եզակին (singular) նշանակում է մեկ առարկա, իսկ հոգնակին (plural)՝ նույն տեսակի մեկից ավելի առարկաներ:

Ժամանակակից հայերենում հոգնակի թիվը կազմվում է՝ -եր, -ներ, -ք, -իկ մասնիկներով, որոնցից ամենահաճախականը -եր- և -ներ մասնիկներն են **(Եզեկյան Լ., 2005)**: Միավանկ բառերի հոգնակին կազմվում է -եր-ով՝ տուն-տներ, սիրտ-սրտեր, երգ-երգեր, ծառ-ծառեր (և ոչ թե ծառեր, որ հաճախ բանավոր խոսքում սխալ օգտագործվում է), իսկ բազմավանկները՝ -ներ-ով՝ խաղալիք-խաղալիքներ, ուսանող-ուսանողներ, քաղաք-քաղաքներ, այգի-այգիներ և այլն:

Անգլերենում հոգնակի թիվը կազմվում է -s, -es վերջավորություններով: Անգլերենում գոյականների մեծ մասի հոգնակի թիվը կազմվում է -s վերջավորությամբ, իսկ ss, ss, x, ch, sh, o, z տառերով և տառակապակցություններով վերջացող հիմքերի դեպքում -es վերջավորությամբ **(Թոքմաջյան Հ., 1995)**: Եթե գոյականը վերջանում է o տառով և այն փոխառություն է այլ լեզվից, միայն -s է ավելանում (radio-s, photo-s, piano-s, kilo-s, kimano-s, video-s):

Examples:

Օրինակներ՝

singular	plural	եզակի թիվ	հոգնակի թիվ
book	books	գիրք	գրքեր
horse	horses	ծի	ծիեր
class	classes	դաս	դասեր
village	villages	գյուղ	գյուղեր
student	students	ուսանող	ուսանողներ
photo	photos	լուսանկար	լուսանկարներ

Եթե գոյականի հիմքը վերջանում է -y տառով, որին նախորդում է բաղաձայն, ապա գրավոր խոսքում նախքան -es վերջավորությունն ավելացնելը -y-ը փոխարինվում է -i-ով. օրինակ՝ (examples)՝ city- cities (քաղաք- քաղաքներ) country – countries (երկիր- երկրներ): Մի շարք գոյականների դեպքում, որոնց հիմքը վերջանում է -f-ով կամ -fe- ով, նախքան -es ավելացնելը -f-ը փոխարինվում է -v-ով օրինակ՝ (examples)՝ shelf-shelves (դարակ-դարակներ), knife-knives (դանակ-դանակներ), wife-wives (կին-կանայք): Կան գոյականներ, որ չեն ենթարկվում այս փոփոխությանը և կազմում են հոգնակին -s վերջավորությամբ, օրինակ՝ roof-roofs (տանիք-տանիքներ), cliff-cliffs (ժայռ- ժայռեր), proof-proofs (ապացույց-ապացույցներ), chief- chiefs (ղեկավար-ղեկավարներ) (**Թոքմաջյան Հ., 1995**):

Հոգնակի թվի կազմությունը և՛ հայերենում, և՛ անգլերենում ունի բացառություններ, սակայն միշտ չէ, որ դրանք համընկնում են:

Բացառությունները հայոց լեզվում

Որոշ միավանկ բառերի հոգնակի թիվը կազմվում է -ներ-ով (այս բառերը նախկինում՝ գրաբարում, վերջացել են -ն հնչյունով, որը ժամանակակից հայերենում ընկել է, սակայն հոգնակի թվի կազմության ժամանակ վերականգնվում է՝ միանալով -եր վերջավորությանը՝ դուռ(ն)-դռներ, թոռն-թոռներ, լեռ(ն)-լեռներ, ձուկ(ն)-ձկներ, հարս(ն)-հարսներ):

եզակի թիվ	հոգնակի թիվ	singular	plural
նուռ(ն)	նո՞նեՐ	pomgranate	pomgranates
հարս(ն)	հարսնեՐ	bride	brides
լեռ(ն)	լեռնեՐ	mountain	mountains
դուռ(ն)	դռնեՐ	door	doors

Անգլերենում վերը նշված բառերի հոգնակի թիվը կազմվում է ըստ ընդհանուր կանոնի:

Հայոց լեզվում բազմավանկ բառերի հոգնակի կազմության ժամանակ որոշակի օրինաչափություններ են դրսևորում այն բառերը, որոնց վերջին բաղադրիչը միավանկ է, ինչպես՝ բանասեՐ, մատենագիր, հաշվապահ, վիպագիր, անձրևաջուր, ձեռագիր, դասագիրք և այլն. դրանց հոգնակին կարող է կազմվել և՛ –եր, և՛ –ներ մասնիկներով (Եզեկյան Լ., 2005): Եթե բազմավանկ բառի վերջին միավանկ բաղադրիչը պահպանում է իր գոյականական նշանակությունը, հոգնակին կազմվում է –եր-ով՝ անձրևաջուր-անձրևաջրեր, ձեռագիր- ձեռագրեր, դասագիրք-դասագրքեր, իսկ եթե չի պահպանում՝ –ներ-ով՝ բանասեր-բանասերներ, մատենագիր-մատենագիրներ, վիպագիր-վիպագիրներ:

Անգլերենում տվյալ բառերի հոգնակի թիվը կազմվում է ըստ ընդհանուր կանոնի:

եզակի թիվ	հոգնակի թիվ	singula	plural
դեղատուն	դեղատնեՐ	dragstore	dragstores
բուժքույր	բուժքույրեՐ	nurse	nurses
ծրագիր	ծրագրեՐ	programme	programmes
հաշվապահ	հաշվապահներ	accountant	accountants
ժամացույց	ժամացույցնեՐ	watch	watches

Անգլերենում մի խումբ բառերի հոգնակի թիվը կազմվում է բառարմատի ձայնավորի փոփոխությամբ: Հայերենում վերը նշվածից միայն **կին և մարդ** բառերի հոգնակի թվի կազմությունն է շեղվում ընդհանուր օրինաչափությունից: Օրինակներ (examples)՝

singular	plural	եզակի թիվ	հոգնակի թիվ
man	men	(մարդ) տղամարդ	(մարդիկ) տղամարդիկ
woman	women	կին	կանայք
tooth	teeth	ատամ	ատամներ
foot	feet	ոտք	ոտքեր
mouse	mice	մուկ	մկներ
goose	geese	սագ	սագեր

Բացառությունները հայոց լեզվում

եզակի թիվ	հոգնակի թիվ
մարդ	մարդիկ
կին	կանայք (և ոչ թե կիներ կամ կնիկներ, որ հաճախ սխալ է օգտագործվում)
տիկին	տիկնայք, տիկիններ
պարոն	պարոնայք, պարոններ
անձ	անձինք, անձեր

Երեխա (child) գոյականի հոգնակի թիվը հայոց լեզվում կազմվում է ըստ ընդհանուր կանոնի՝ երեխաներ, իսկ անգլերենում բառարմատի ձայնավորի փոփոխության և -(r)en վերջավորության միջոցով (children) **(Թոքմաջյան Հ., 1995)**:

Անգլերենում fish (ծուկ) և fruit (միրգ) գոյականները ունեն նաև հոգնակի ձևեր՝ fishes (ծկներ), fruits(մրգեր), որոնք գործածվում են, երբ խոսքը **տարբեր տեսակի** ձկների կամ մրգերի մասին է հմմտ. (Do you prefer fresh or dried fruit - Դու նախնտրում ես թարմ թե չոր միրգ: What tropical **fruits** do you prefer? - Ի՞նչ արևադարձային մրգեր ես դու նախընտրում):

Հայոց լեզվում պետք է զգուշանալ երկու կամ ավելի միանման մասերից կազմված առարկաներ ցույց տվող գոյականների (ակնոց, ականջակալ, տաբատ, ձեռնոց) սխալ գործածությունից, քանի որ օտար լեզվում (անգլերեն) վերը նշված բառերը անեզական են (ունեն միայն հոգնակի թիվ)՝ glasses (ակնոց-ականոցներ), scissors (մկրատ-մկրատներ), gloves (ձեռնոց- ձեռնոցներ)...: Օրինակ չի կարելի ասել՝ Նա դրեց իր ականոցները (փոխ.՝ ականոցը):

Սովորաբար և՛ հայերենում, և՛ անգլերենում հոգնակի թիվ չեն ստանում որոշ վերացական (կամք-will, ազնվություն-honesty), անհաշվելի (օդ-air, նավթ-oil, երկաթ-iron), բացառիկ (լուսին-moon, տիեզերք-space) գոյականներ (**Ավետիսյան Յու., Զաքարյան Հ., 2005**):

Անգլերենում news գոյականը և մի շարք գիտությունների անուններ, որոնք վերջանում են -ics վերջածանցով (physics, optics և այլն), գործածվում են որպես եզակի. What is the news this morning? Optics is a branch of physics.

Նույն -ics վերջածանցն ունեցող որոշ գոյականներ (mathematics, phonetics, politices) կարող են դիտվել կա՛մ եզակի, կա՛մ հոգնակի: **Mathematics is** his weak subject. (եզակի) His **mathematics are** weak (հոգնակի) (**Թոքմաջյան Հ., 1995**):

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարելով գոյականի թվի քերականական կարգի համեմատական վերլուծությունը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին պատկանող երկու լեզուներում՝ հայոց լեզու և անգլերեն, հիմնվելով բազմաթիվ լեզվական օրինակների վրա՝ վեր հանեցինք և ապացուցեցինք, որ այս երկու լեզուները, լինելով տարբեր, միաժամանակ ունեն բազմաթիվ նմանություններ, որոնց արմատները շատ խորն են և հենց այդ նմանությունները և տարբերությունները

օգնում են կայուն լեզվամտածողություն ունեցող անհատին, կիրառելով անգլերենից ունեցած գիտելիքները և հիմնվելով դրանց վրա, սովորել նոր օտար լեզու, մանավանդ բավականին հասուն տարիքում, երբ բավական դժվար է նոր օտար լեզու սովորելը:

Այսպիսով, աշխատանքում ներկայացված լեզուների համեմատական վերլուծության մեթոդի շնորհիվ մի քանի տարի շարունակ (2020-2024թթ.) բարձր արդյունքներ են գրանցվում հայերենի որպես օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում: Օտարազգի ուսանողները (տարբեր ազգերի ներկայացուցիչներ՝ արաբներ, պարսիկներ, աֆրիկացիներ, ռուսներ) ընդամենը մի քանի ամսվա ընթացքում սովորում են հայերեն. կարողանում են գրել, կարդալ, հաղորդակցվել, օր օրի զարգանում է նրանց գրավոր և բանավոր խոսքը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Աղայան Է. (1987)**, Լեզվաբանության հիմունքներ, Երևան, ԵՊՀ հրատ.:
2. **Աղայան Է. (2008)**, Լեզվաբանության ներածություն, Երևան, «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ.:
3. **Ասատրյան Մ. (2002)**, Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, ԵՊՀ հրատ.:
4. **Ավետիսյան Յ., Զաքարյան Հ. (2005)**, Հայոց լեզու, Ձևաբանություն, Երևան, «Զանգակ» հրատ.:
5. **Գյուլբուդաղյան Ս. (1987)**, Հայոց լեզվի դասական դման մեթոդիկա, Երևան, «Լույս» հրատ.:
6. **Եզեկյան Լ. (2005)**, Հայոց լեզու, Երևան, ԵՊՀ հրատ.:
7. **Թոքմաջյան Հ. (1995)**, Ժամանակակից անգլերենի քերականությունը, «Փյունիկ» հրատ.:
8. **Խաչատրյան Լ. (2008)**, Լեզվաբանության ներածություն, Երևան, «Զանգակ» հրատ.:
9. **Ղազարյան Բ., Փարեմուզյան Լ., Մալոյան Ռ., Ստեփանյան Ջ., Ճոկլինյան Ք., Երվանդյան Ջ., Ստեփանյան Լ. (2002)**, Հայոց լեզվի

դասընթաց տնտեսագիտական բուհերի ուսանողների համար, Երևան, «Տնտեսագետ» հրատ.:

REFERENCES

1. **Aghayan E. (1987)**, Lezvabanowt'yan himownqner /Fundamentals of Linguistics/, Yerevan, YSU ed..
2. **Aghayan E. (2008)**, Lezvabanowt'yan nerac'owt'yown /Introduction to Linguistics/, Yerevan, “Makmillan-Armenia” ed.
3. **Asatryan M. (2002)**, Jhamanakakic hayoc lezow/ Modern Armenian Language/, Yerevan, YSU publish.
4. **Avetisyan Yo., Zakaryan H., (2005)**, Hayoc lezow, D'&abanowt'yown /Armenian Language/, Morphology, Yerevan, “Zangak” ed.
5. **Gulbudaghyan S. (1987)**, Hayoc lezvi dasavandman met'odika /Armenian language teaching methodology/, Yerevan, “Luys” ed.
6. **Ezekyan L. (2005)**, Hayoc lezow, Erevan /Armenian language/, Yerevan, “University” ed.
7. **Tokmajyan H. (1995)**, Jhamanakakic anglereni qerakanowt'yowny' /Modern English grammar/, “Pyunik” ed.
8. **Khachatryan L. (2008)**, Lezvabanowt'yan nerac'owt'yown / Introduction to Linguistics/, Yerevan, “Zangak” ed.
9. **Ghazaryan B., Paremuzyan L., Maloyan R., Stepanyan J., Choklinyan K., Yervandyan J., Stepanyan L. (2002)**, Hayoc lezvi dasy'nt'ac tntesagitakan bowheri owsanoghneri hamar /Armenian language course for students of economics universities/, Yerevan, “Tntesaget” ed.

Применение метода сравнительного анализа грамматического порядка числа существительных в процессе обучения армянскому языку как иностранному

Заключение

Ключевые слова и выражения: индоевропейская языковая семья, сравнительный анализ, имя существительное, единственное и множественное число, грамматические ошибки, методы.

Проблемы, изучаемые в работе, а также пути и методы их решения являются актуальными, поскольку по мере интернационализации университетов с каждым годом увеличивается число иностранных студентов, а преподаватели используют различные методы и приемы для повышения эффективности изучения армянского языка.

В работе были освещены особенности преподавания армянского языка, как иностранного, представлены проблемы, с которыми сталкиваются преподаватели во время преподавания и студенты – во время обучения, и показаны пути их решения.

Цель работы – выявить сходство и различия грамматических систем двух индоевропейских языков – армянского и английского, а также показать эффективность использования метода сравнительного анализа языков в процессе обучения. Армянский – как иностранный язык.

С помощью вышеуказанного метода в статье проведен сопоставительный анализ грамматического порядка числа существительного, и на многих примерах показаны сходства и различия структуры множественного числа существительного, при этом уделено особое внимание к исключениям, которые встречаются в обоих языках.

Помимо армянского и английского, примеры сравнения множественного числа приведены как внутри индоевропейской языковой семьи, так и в языках, не принадлежащих к индоевропейской языковой семье.

Представленные в статье методы и приемы обучения проверены годами на практических занятиях и дали положительные результаты. Повысился уровень знания армянского языка среди иностранных студентов, развилась их письменная и устная речь.

Narine Hunanyan, Armenuhi Demirchyan

Application of the method of comparative analysis of the grammatical order of noun number in the process of teaching Armenian as a foreign language.

Conclusion

Keywords and expressions: *Indo-European language family, comparative analysis, noun, singular and plural, grammatical mistakes, methods.*

The issues studied in the work and the ways and methods of their solution are relevant, since the number of foreign students is increasing year by year in parallel with the internationalization of universities, and lecturers use various methods and means to increase the effectiveness of their teaching of the Armenian language.

The work highlights the peculiarities of teaching Armenian as a foreign language, presents the problems that lecturers face when teaching and students when learning, and shows the ways to solve them.

The purpose of this work is to reveal the similarities and differences between the grammatical systems of two Indo-European languages, Armenian and English, as well as to show the effectiveness of applying the method of comparative analysis of languages in the process of teaching Armenian as a foreign language.

In the work, a comparative analysis of the grammatical order of the noun number was carried out using the above-mentioned method, and through numerous examples, the similarities and differences in the formation of the plural of the noun were shown, special attention was paid to the exceptions that are found in both languages.

In addition to Armenian and English, examples of the comparison of the plural number were given both within the Indo-European language family and within the framework of languages that do not belong to the Old European language family.

The teaching methods and techniques presented in the article have been tested for years during practical classes and have yielded positive results: the level of knowledge of the Armenian language of foreign students has increased, and written and oral speech has developed.

Նարինե Հունանյան - Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտի (ՀՖԿՍՊԻ) հասարակական և հումանիտար գիտությունների ամբիոնի դասախոս: Գիտական հետաքրքրությունները՝ պատմահամեմատական լեզվաբանություն, մշակութաբանություն, հայոց պատմություն, ժամանակակից հայոց լեզու և գրականություն, օտար լեզուներ: Հեղինակ է մեկ ձեռնարկ-դասագրքի և տասյակ հոդվածների: narine.hunanyan@sportedu.am

Արմենուհի Դեմիրճյան – Բանասիրական գիտությունների թեկնածու, Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտի (ՀՖԿՍՊԻ) հասարակական հումանիտար գիտությունների ամբիոնի դասախոս, ԳԱԹ մ/ճ Սիլվա Կապուտիկյանի տուն-թանգարանի վարիչ: Գիտական հետաքրքրությունները՝ ժամանակակից հայոց լեզու, արդի և սփյուռքահայ գրականություն, մշակութաբանություն, վաղնջական, հնագույն և հին շրջանների պատմություն, հայ ազգի ծագումնաբանության ուսումնասիրություն: Հեղինակ է երկու ձեռնարկ-դասագրքի, տասնյակ հոդվածների, գիտահանրամատչելի ֆիլմերի և գեղարվեստական գրքերի: armenuhidemirchyan@gmail.com

Нарине Унанян – Преподаватель кафедры социально-гуманитарных наук сравнительное языкознание, культурология, история Армении, современный армянский язык и литература, иностранные языки. Автор одного пособия-

учебника и десятков статей. Государственного института физической культуры и спорта Армении. Научные интересы: историческое

narine.hunanyan@sportedu.am

Арменуи Демирчян – Кандидат филологических наук, преподаватель кафедры социально -гуманитарных наук Государственного института физической культуры и спорта Армении, заведующая домом-музеем Сильвы Капутикян. Научные интересы: современная армянская литература и литература Диаспоры, культурология, история древнейших и древних регионов, изучение генеалогии армянского народа. Автор двух учебников, десятков статей, научно-популярных фильмов и художественных книг.

armenuhidemirchyan@gmail.com

Narine Hunanyan - Lecturer of the Chair of Social Sciences and Humanities of the ASIPCS. Scientific interests: historical comparative linguistics, cultural studies, Armenian history, modern Armenian language and literature, foreign languages. She is the author of one manual-textbook and dozens of articles.

narine.hunanyan@sportedu.am

Armenuhi Demirchyan - Doctor of philological sciences, lecturer of the Chair of Social Sciences and Humanities of the ASIPCS, director of the house-museum of Silva Kaputikyan. Scientific interests: modern and Diaspora Armenian literature, cultural studies, history of ancient regions, study of the genealogy of the Armenian nation. She is the author of two textbooks, dozens of articles, popular science films and art books.

armenuhidemirchyan@gmail.com

Խմբագրություն է ուղարկվել 14.10.2024թ.

Հանձնարարվել է գրախոսության 21.10.2024թ.

Հրապարակման է ներկայացվել 21.03.2025թ.

